

Hanna-Maija Kause

18.2.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fituija.kumpulainen@stm.fi

Lausuntopyyntönnö 30.12.2019/ VN/14883/2019, STM137:00/2019

Erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muutos

Lausunnon pääkohdat

- Akava näkee, että erikoissairaanhoidon työnjakoa kehitettäessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota tarkoituksenmukaisuuteen, jonka osia ovat sekä saatavuus että laatu. Osana parempaa laatua tulisi siirtyä sitovasta määräsaätelystä kohti yhtenäistä ja läpinäkyvää laadun ja osaamisen tarkkailua ja varmistamista. Akava kannattaa asetusluonnoksen 7 pykälän tähän suuntaan vieviä muutoksia.
- Pykälän 6 muutosehdotuksiin Akava suhtautuu varauksella ja kannustaa ministeriötä huolelliseen etukäteisharkintaan sen mahdollisista seurauksista Keski-Suomen keskussairaalaan ja sitä kautta muulle erva-alueelle niin saatavuuden, laadun kuin kustannusten osalta.

Akava lausuu hallituksen esityksestä kunnioittavasti seuraavaa:

On tärkeää, että erikoissairaanhoidon kehitettäessä kaikille Suomen päivystävälle sairaaloille taataan kunkin profiilin mukainen, riittävä toimintavolyymi sekä resurssit turvallisen ja laadukkaan päivystyksen ylläpitämiseksi.

Asetuksen 6 §:ssä säädetään viiteen yliopistolliseen sairaalaan tai erityisistä syistä muuhun vastaavan tasoiseen sairaalaan koottavista vaativista leikkauksista ja toimenpiteistä. Asetuksen 6 §:ää esitetään muutettavaksi siten, että jatkossa kaikki pykälän tehtävät olisivat jatkossa ainoastaan yliopistollisessa sairaalassa tehtäviä.

Käytännössä muutos tehtäisiin poistamalla nyt voimassa olevasta asetuksesta määrittely ”tai vastaavaan yksikköön”. Toisin kuin asetusmuutoksen perustelutekstissä sanotaan, määrittelyn merkitys ei ole ollut pieni, sillä kyseisellä muotoilulla on tunnustettu Keski-Suomen keskussairaalan erityisosaaminen ja asema elinvoimaisen maakuntakeskuksen väestöä palvelevana sairaalana. Suunniteltu 6 § muutos tarkoittaisi sitä,

Hanna-Maija Kause

18.2.2020

että pykälän kohdan 5 tehtävät, joita on tähän saakka tehty KYS-erva-alueella myös Keski-Suomen keskussairaalassa, keskitettäisiin jatkossa Kuopion yliopistolliseen sairaalan. Akava näkee, että näin suurta muutosta ei tulisi tehdä hallitsemattomasti, vaan alueen osaamisen ja resurssien käytöstä eli kokonaisvaltaisesta työnjaosta tulisi pyrkiä sopimaan erva-alueen sisällä. Mikäli tämä ei onnistu, valtioneuvostolla on mahdollisuus määrätä työnjakosopimuksen sisällöstä. Joka tapauksessa olisi järkevää, että maakunnassa tehtäisiin kestävä työnjako mm. kirurgisten leikkausten osalta ilman, että sairaalat asetetaan kilpailuasetelmaan toistensa kanssa. Muutosten ajurina tulee olla laadun ja kustannustehokkuuden sekä lääketieteellisen osaamisen ja hoidon saatuuden varmistaminen. Mikäli Keski-Suomen keskussairaalan tiettyjä toimenpiteitä ajetaan nopeasti alas, saattaa myös käydä niin, että ei tavoiteta niin säästöjä kuin parempaa laatua, vaan menetetään sairaalaan jo tehtyjen investointien potentiaalinen hyöty, laatu ja erityisosaaminen sekä laajan populaation hoidon parempi saatavuus kustannustehokkaasti.

Eri potilasryhmien leikkaustoimintaa ja niiden keskittämistä tulisi pohtia yhteistyön pohjalta KYS:in erva-alueen sisällä. Arvioinnissa on huomiotava mm. väestömäärän kehitys eri alueilla, sairaaloiden eri ammattilaisten osaaminen ja riittävä saatavuus, hoidon tosiasiallinen laatu, tehdyt investoinnit sekä erikoissairaanhoidon kustannukset sairaanhoitopiirien eri osilta. Ministeriön tulee ohjata sairaanhoitopiirejä etsimään asukkaiden tarpeisiin vastaavia ja kustannustehokkaita työnjakomalleja.

Osana kokonaisuutta on hyvä huomioida myös se, että erikoistuvien lääkärin erikoistumisopintojen säilyminen Jyväskylässä pitäisi valinnanvapauden mahdollisuudet laajempina kuin jouduttaessa valitsemaan vain viiden yliopistokaupungin välillä elämänvaiheessa, jossa monella on jo perhe. Erikoistumisopintoja tulisi kaiken kaikkiaan tarkastella kiinteänä osana erikoissairaanhoidon työnjaon kysymyksiä ja osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä alueilla.

Määräsäätelyn keventäminen ja laadun korostaminen suunnaksi

Akava kannattaa voimassa olevan keskittämisasiasetuksen tiukan operatiivisen toiminnan määräsäätelyn keventämistä välineenä taata saatavuus ja riittävä osaaminen erityisesti päivystystapauksissa (7 §). Niin ikään on syytä pohtia laajemmin, onko toimenpiteiden tiukka määrällinen säätely tarkoituksenmukaisin tapa kehittää keskussairaaloiden optimaalista työnjakoa, vaikka eittämättä toimenpiteiden tehdyllä määrällä ja niiden laadulla onkin positiivinen korrelaatio. Kuitenkin myös maamme harvaan asutuissa osissa päivystys on pakko turvata määräkriteereistä riippumatta väestön hoitoon pääsyn takaamiseksi.

Lähtökohtaisesti toiminnan laatua tulee seurata laajasti kaikissa toimintayksiköissä samoin kriteerein ja läpinäkyvästi. Laadussa havaittuihin

Hanna-Maija Kause

18.2.2020

ongelmiin (kuten komplikaatiot, korkeampi kuolleisuus jne.) tulee aktiivisesti puuttua ja mahdollisesta heikkolaatuisesta toiminnasta päästä eroon. Tähän tulee kannustaa ensisijaisesti erityisvastuualueen sisällä yhteistyöllä ja työnjaolla.

Keskeistä on myös huolehtia siitä, että lääkärin perus- ja erikoistumis-koulutuksen laatu samoin kuin lääketieteellisen tutkimuksen edellytykset turvataan.

Akava ry

Sture Fjäder
puheenjohtajaPekka Piispanen
johtaja